

Rättelse/komplettering

Dom, 2013-07-25

Rättelse, 2013-08-20

Beslutat av: rådmannen Jonny Boo

I DOMSLUTET under rubriken Tillstånd ska den tillståndsgivna mängden rätteligen vara 221 ton.

Första meningen i sista stycket på sidan 6 i domen ska rätteligen ha följande lydelse: "Bolaget har inte för avsikt att fasa ut användningen av epiklorhydrin."

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-07-25
meddelad i
Växjö

Mål nr M 3209-12

SÖKANDE

Perstorp Specialty Chemicals Aktiebolag, 556247-6290
284 80 Perstorp

Ombud: Advokaten Susanne Åberg Witt-Strömer
Alrutz' Advokatbyrå AB
Box 7493
103 92 Stockholm

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt 9 kapitlet miljöbalken till utökad produktion av produktgruppen Iodosorb samt produkterna Zipzoc och Ametorp i Perstorps kommun, Skåne län

Avrinningsområde: 96

N: 6220900

E: 399920

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Perstorp Specialty Chemicals AB tillstånd enligt 9 kapitlet miljöbalken att i Perstorp Pharmas verksamhet årligen tillverka produktgruppen Iodosorb samt produkterna Zipzoc och Ametop, till en sammanlagd mängd av 221 000 ton per år

Villkor

1. Om inte annat framgår av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Bolaget i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet uppgett eller åtagit sig.
2. Utsläpp till luft från tillverkningen av jod ska begränsas till högst 2 g/h och av epiklorhydrin till 2 g/h, som timmedelvärde av vardera ämnet.

Dok.Id 249161

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

3. Allt processavloppsvatten och sanitärt avloppsvatten, inklusive spill och läckage, ska ledas till och behandlas i det för Perstorps industripark gemensamma avloppsreningsverket. Förbehandling av avloppsvattnet ska ske i den omfattning som behövs för att utsläppsvillkoren för avloppsreningsverket enligt mark- och miljödomstolens dom den 25 juli 2013, eller enligt senare avgörande, ska kunna innehållas.
4. Kemiska produkter och farligt avfall ska lagras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar omgivningen. Flytande ämnen ska förvaras inom invallning som rymmer minst den största behållarens volym. Cisterner ska vara försedda med överfyllnadsskydd. Krav på invallning gäller inte tankcontainers.
5. Kontrollprogram med föreskrifter om besiktning och kontroll såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska finnas. Fastställande av omfattning av denna anläggningskontroll ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Kontroll av buller vid närmsta bostad ska ske med närfältsmätning och beräkning så snart det skett förändringar i verksamheten som kan bedömas medföra väsentligt ökade bullernivåer och om tillsynsmyndigheten begär det.
6. Om den tillståndsprövade verksamheten upphör ska Bolaget till länsstyrelsen inge en plan avseende omhändertagande av kemiska produkter och farligt avfall, samt återställning av platsen i ett tillfredsställande skick för att undvika att skador eller olägenheter uppstår för människors hälsa eller miljön. Planen ska inkomma senast sex månader innan verksamheten avslutas.

Godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet redovisade miljökonsekvensbeskrivningen.

Övrigt

Detta tillstånd ska anses ha tagits i anspråk när domen har vunnit laga kraft och ersätter då nu gällande tillstånd till verksamheten vid Perstorp Pharma.

VÄXJÖ TINGSRÄTT

DOM

M 3209-12

Mark- och miljödomstolen

Detta tillstånd begränsar inte för tillsynsmyndigheten att tillämpa 10 kapitlet miljöbalken ifråga om eventuella föroreningar i mark.

BAKGRUND

Inom Perstorps industripark i Perstorps kommun bedrivs sedan slutet av 1800-talet industriell verksamhet. Inom industriparken finns i nuläget 18 produktionsanläggningar, av vilka huvuddelen ingår i Perstorpskoncernen. Perstorpskoncernen är världsledande inom flera sektorer av specialkemimarknaden. Koncernens produkter används för en mängd olika applikationer inom bland annat färg-, kemi-, väg- och byggindustrin. Produkterna finns också i bilar, lantbruks-, förpacknings-, pappers-, textil- och elektronikprodukter.

Perstorp Specialty Chemicals AB, i fortsättningen även benämnt Bolaget och Sökanden, är ett helägt dotterbolag inom Perstorpskoncernen och Bolaget är huvudsakligen verksamt inom området polyalkoholer. Inom Bolaget finns Perstorp Pharma som legotillverkar läkemedel och medicinteknisk produkt till det brittiskbaserade företaget Smith & Nephew Ltd, som är verksamt bland annat inom avancerad sårbehandling. Perstorp Pharma legotillverkar de registrerade läkemedlen Iodosorb, Zipzoc och Ametop samt den medicintekniska produkten Cadesorb. På vissa marknader är Iodosorb medicinteknisk produkt.

Samtliga produktionsanläggningar inom Perstorps industripark är anslutna till Bolagets avloppsreningsverk.

Ansökan i detta mål avser tillstånd till en utökad produktion av Iodosorb, salvstrumpan Zipzoc och Ametop till en sammanlagd mängd av 221 000 ton per år. Iodosorb tillverkas som puder, salva och kompress. Ametop är en bedövningssalva. De stora volymerna är tillverkningen av Iodosorbsalva och salvstrumpan Zipsoc.

Produktionsökningen kommer att genomföras successivt och på sätt som redovisas i den tekniska beskrivningen.

TIDIGARE PRÖVNING

Dåvarande Koncessionsnämnden för miljöskydd lämnade i ett beslut den 13 juli 1988 Perstorp AB tillstånd till en årlig produktionskapacitet av 60 ton stärkelsegel.

Länsstyrelsen i Skåne län har i ett beslut den 23 februari 2006 med anledning av Bolagets redovisning vid översynen av IPPC-anläggningar meddelat vissa föreskrifter.

Verksamheten har anmält följande mindre ändringar:

- den 21 oktober 1992 om utbyggnad,
- den 23 maj 1997 om en ny salvgryta,
- den 17 maj 2005 om tillverkning av bedövningssalvan Ametop.

Samtliga anmälningar har godtagits av länsstyrelsen

ANSÖKAN

Yrkanden

Bolaget yrkar tillstånd enligt 9 kapitlet miljöbalken att i Perstorp Pharmas verksamhet årligen tillverka 221 ton av produktgruppen Iodosorb samt produkterna Zipzoc och Ametop, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökningshandlingarna och vad Bolaget i övrigt uppgivit i målet.

Förslag till slutliga villkor

Bolaget föreslår följande slutliga villkor för den ansökta verksamheten:

1. Om inte annat framgår av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad Bolaget i ansökningshandlingarna och i övrigt i målet uppgett eller åtagit sig.

2. Utsläpp av jod och epiklorhydrin till luft från tillverkningen ska begränsas till högst 2 g jod/h och 2 g epiklorhydrin/h som timmedelvärde av vardera ämnet. Mätning ska ske två gånger per år och mätning ska fortgå under en hel tillverkningscykel.

3. Buller från verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostäder än följande begränsningsvärden:

50 dB(A) dagtid (kl. 07 - 18)

45 dB (A) kvällstid (kl. 18 - 22)

40 dB(A) nattetid (kl. 22 - 07)

Momentana ljud nattetid, kl. 22-07, får uppgå till 55 dB(A).

Ovan angivna begränsningsvärden ska sänkas med 5 dB(A) om bullret innehåller impulsljud eller hörbara tonkomponenter.

Begränsningsvärdena ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar för ovan angivna tidsperioder. Mätning/beräkning ska ske när tillsynsmyndigheten begär det.

4. Kemiska produkter och farligt avfall ska lagras och hanteras så att spill och läckage inte förorenar omgivningen. Flytande ämnen ska förvaras inom invallning som rymmer minst den största behållarens volym. Cisterner ska vara försedda med överfyllnadsskydd. Krav på invallning gäller inte tankcontainers.

5. Kontrollprogram med föreskrifter om besiktning och kontroll såsom utsläppskontroll med angivande av mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod ska finnas. Fastställande av omfattning av denna anläggningskontroll ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

6. Om den tillståndsprövade verksamheten upphör ska Bolaget till länsstyrelsen inkomma med en plan för att återställa platsen i ett tillfredsställande skick för att undvika att skador eller olägenheter uppstår för människors hälsa eller miljön. Planen ska inkomma senast sex månader eller så snart som möjligt innan verksamheten avslutas.

Sökandens beskrivning av ansökt verksamhet i sammanfattning.*Verksamhetsbeskrivning*

Tillståndet omfattar tillverkning av stärkelsegel innehållande jod, benämnd Cadexomer Jodine. Innan 1994 var Cadexomer Jodine en slutprodukt vid Perstorp Pharma som användes som mellanprodukt vid andra produktionsanläggningar utanför Perstorp Pharma. Sedan 1994 sker produktionen av slutprodukterna puder, salva och kompress inom den egna anläggningen. Slutprodukterna går under benämningen Iodosorbprodukter.

En mindre mängd stärkelsegel tillsätts endast salvbaser och benämns Cadesorb.

Därtill tillverkas salvstrumpan Zipzoc av vaselin, flytande paraffin och zinkoxid som impregneras in i en tubgas och bedövningssalvan Ametop som bereds av vatten, natriumhydroxid, kaliumfosfat, natriumklorid, förtjockare, konserveringsmedel och tetracainhydroklorid.

Utsläpp till luft från processen renas i gasreningsanläggningar på jod, etanol, toluen och epiklorhydrin. Den jodhaltiga absorptionsvätskan avleds till Bolagets avloppsreningsverk, etanolen säljs som kolkälla till ett externt avloppsreningsverk och toluen och epiklorhydrin återleds till reaktorn. Utsläppen till luft är små, d.v.s. toluen ca 1 ton per år, som kan komma att öka till 3,5 ton per år, etanol ca 5 ton per år, som kan komma att öka till 9,4 ton/år samt jod och epiklorhydrin med utsläpp av något kilo per år.

Perstorp Pharma har en anläggning som separerar toluen ur avloppsvattnet innan det tillsammans med kylvatten från vakuumpumparna och sanitärt avloppsvatten leds till avloppsreningsverket. Övrigt kylvatten och dagvatten avleds till recipienten Ybarpsån. Det processavloppsvatten, ca 10 000 m³/år, som tillförs reningsverket innehåller bl.a. 15 ton/år av totalt organiskt kol (TOC). Dessa mängder kommer att ungefär fördubblas vid full produktion. TOC utgörs här huvudsakligen av modifierad stärkelse (dextrin) samt toluen och etanol. Utsläppet av zink har varit ca 75 kg/år.

Under provningen har utsläppet av tetracain avhandlats. Utsläppet uppstår vid rengöring av utrustning, vilket sker 2-3 gånger per månad. Bolaget har föreslagit att sända första omgången tvättvatten för extern behandling, vilket reducerar tillförseln till reningsverket. Efter utsläppet beräknas halten i recipienten minska till högst 4 µg/l, vilket är under detektionsgränsen för tetracain.

Verksamheten ger upphov till avfall. Allt avfall källsorteras. Farligt avfall utgörs i huvudsak av etanol som återanvänds inom externt kommunalt avloppsreningsverk.

Föreslagna och tänkbara miljöförbättrande åtgärder

Bolaget har för avsikt att fasa ut användningen av epiklorhydrin. Minskning av kylvattenbehovet kan ske genom förändrad kylning av vakuumpumpar. Avloppsvattnet kan filtreras före överföring till reningsverket för att minska mängden tvärbunden stärkelse. Diskning i Zipzoc-produktionen kan kartläggas för att hitta möjligheter att minska zinkutsläppet genom lokalt omhändertagande.

Miljökonsekvensbeskrivning

I den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen, MKB, redovisas konsekvenserna för omgivningen av verksamheten.

Ifråga om utsläpp till luft har Bolaget bedömt att utsläppsmängderna av flyktiga organiska ämnen, VOC, ligger långt under kraven enligt NFS 2001:11 och har liten inverkan på uppfyllandet av miljömålen. I ansökan har också beräkningar av utsläppen från transporter av råvaror och produkter gjorts. Därvid anges bl.a. att utsläppet av kväveoxider blir ca 0,17 ton/år. Bolaget bedömer att verksamheten inte innebär någon risk för att miljö kvalitetsnormer överskrids.

Avloppsvattnet har analyserats inom programmet ”Kartläggning och karaktärisering av processavlopp (KKPA)” med ett flertal metoder för bedömning av nedbrytbarhet, toxicitet och påverkan på det interna reningsverket. Till sin sammansättning påverkar inte Perstorp Pharmas processavlopp den biologiska reningsprocessen negativt, men det innehåller svårnedbrytbara ämnen, bl.a. halogenerade organiska ämnen (AOX) och anges som måttligt toxiskt efter Microtoxtest. Toxiciteten ökar efter simulerad behandling i reningsverket, vilket tyder på bildande av toxiska nedbrytningsprodukter. Perstorp Pharmas processavlopp anses bidra något till påverkan av recipienten på grund av de högmolekylära, stärkelseliknande ämnen som finns i processavloppet. Dessa ämnen är svårnedbrytbara och kan till viss del passera igenom den biologiska reningsprocessen och nå recipienten.

Förekomsten av AOX kan ha samband med absorptionsvätska från våtskrubbern, där jod reagerar med hjälp av tiosulfat till jodid. Bolaget avser att undersöka om analysresultaten störs av den höga jodidhalten i absorptionsvätskan.

Den termiska belastningen är marginell och bedöms inte påverka Ybbarpsån.

Huvudsakligen sker påverkan via det behandlade avloppsvattnet i det gemensamma reningsverket, vilket avhandlas i separat tillståndsprövning, som också inbegriper frågan om de 33 prioriterade ämnena enligt ramdirektivet för vatten med dotterdirektiv.

Bullerpåverkan från Pharmas verksamhet är liten. Enligt närfältsmätning och beräkning är bullerbidraget vid bostäder 19 - 22 dB(A).

Sammanfattningsvis kan sägas att Perstorp Pharmas påverkan på omgivningen är begränsad.

Säkerhetsfrågor

Trots att verksamheten inte omfattas av varken den högre eller lägre kravnivån enligt lagen om lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, har Bolaget upprättat en säkerhetsrapport, som visar att de största riskerna rör brand och utsläpp av epiklorhydrin, brand vid lagring och hantering av etanol och toluen, hantering av giftiga ämnen (natriumborhydrid och natriumkloracetat) samt vätgas- och dammexplosioner. En rad åtgärder har vidtagits i förebyggande och skadebegränsande syfte, exempelvis övervakning av lossning av vissa kemikalier, invallningar och överfyllnadsskydd.

Kontroll

För kontroll av verksamheten finns ett kontrollprogram daterat den 29 augusti 2011 som har getts in till länsstyrelsen den 30 augusti 2011. Länsstyrelsen meddelade beslut den 6 oktober 2011.

YTTRANDEN**Länsstyrelsen i Skåne län***Vattenfrågor*

Länsstyrelsen anser att särskilda villkor endast i undantagsfall bör föreskrivas för utsläppen från en enskild fabrik till Bolagets avloppsreningsverk. Särskilda villkor kommer att föreskrivas för utsläppen till recipienten vid den pågående tillståndsprövningen av avloppsreningsverket. Dessa kommer i sin tur att vara styrande för de åtgärder varje ansluten fabrik måste vidta för att den nämnda villkoren ska kunna innehållas.

Luftfrågor

Något behov av att föreskriva särskilda villkor för utsläpp av etanol och toluen föreligger inte enligt länsstyrelsens mening. Länsstyrelsen finner att ett särskilt villkor gällanden begränsning av den mängd jod och epiklorhydrin som släpps ut till luft även fortsättningsvis kan föreskrivas i enlighet med det villkorsförslag som Bolaget lämnat i ansökan (villkorspunkt 2).

Transport-, energi- och avfallsfrågor

Behov av att föreskriva särskilda villkor utöver det allmänna villkoret föreligger inte enligt länsstyrelsens mening.

Bullerfrågor

Bullerpåverkan från nuvarande verksamhet är liten. Bullersituationen bedöms inte förändras som följd av den ökade produktionen. Länsstyrelsen godtar Bolagets villkorsförslag avseende buller (villkorspunkt 3).

Säkerhetsfrågor

Länsstyrelsen bedömer att identifierade risker i kombination med Bolagets vidtagna och planerade riskreducerande åtgärder kan accepteras.

De av Bolaget föreslagna villkoren i ansökan och i övrigt gjorda åtaganden bedöms som tillräckliga för att begränsa miljöpåverkan av fortsatt och framtida utökad verksamhet.

De allmänna hänsynsreglerna i 2 kapitlet miljöbalken uppfylls.

Länsstyrelsen har inget att erinra mot att Bolagets ansökan beviljas och att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft.

Söderåsens miljöförbund

Miljöförbundet har inget att erinra mot Bolagets ansökan.

DOMSKÄL**Handläggningen**

Mark- och miljödomstolen har hållit syn samt därefter med stöd av stadgandet i 22 kap. 16 § andra stycket miljöbalken avgjort målet på handlingarna.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Mark- och miljödomstolen finner att den i målet redovisade miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller de krav som uppställs i 6 kapitlet miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas.

Tillåtligheten

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning föreligger inte något hinder mot den ansökta verksamheten med hänsyn till de bestämmelser som domstolen har att beakta vid tillåtlighetsprövningen. Tillstånd ska därför lämnas.

Villkor

Som villkor för tillståndet bör föreskrivas de villkor som föreslagits av Bolaget med följande ändringar och tillägg.

Utsläpp till luft

Den del av villkoret som närmare reglerar kontrollfrågor bör utgå och inberäknas i vad som omfattas av det särskilda villkoret om kontroll.

Avloppsvatten

Bolaget har vid prövningen av reningsverket yrkat att ingen reglering ska ske av de enskilda verksamheternas avlopp till det för industriparken gemensamma reningsverket. Mark- och miljödomstolen anser att det ändå kan behövas ett villkor för utsläpp av avloppsvatten till reningsverket. Det bör av ett sådant villkor framgå att

åtgärder för utsläppsminskning kan krävas redan vid den verksamhet där avloppsvattnet uppstår. Med tanke på eventuell förekomst av och risk för utsläpp av t.ex. AOX eller vissa läkemedelsrester bör i villkor anges att förbehandling i vissa fall kan krävas. Det kan t.ex. handla om extra tvätt av reaktorer, med omhändertagande av tvättvattnet för att avlasta reningsverket från substanser som inte kan renas effektivt och för vilka påverkan på omgivningen inte kan uteslutas. I fråga om tetracain anser domstolen att Bolaget är bundet genom det allmänna villkoret att införa sådan rutin. Det kan noteras att tvättningen kan bli effektivare med flera mindre omgångar. Någon precisering i villkor av det behövs dock inte.

Buller

Verksamheten vid Perstorp Pharma ger inte upphov till buller i omgivningen som normalt kan uppfattas som störande. Beräknad nivå vid bostäder är som högst 22-23 dB(A). Mark- och miljödomstolen finner vid sådant förhållande inte skäl att tillåta väsentligen högre buller genom att föreskriva ett särskilt standardvillkor avseende buller. Bolaget är bundet genom det allmänna villkoret att inte väsentligen avvika från vad som anges i ansökan. Kontroll kan behöva göras (närfältsmätning) vid ändringar av verksamheten, vilket bör tilläggas till det generella villkoret om kontroll.

Efterbehandling

Villkoret har gängse utformning, men bör kompletteras med krav på omkändertagande av kemiska produkter m.m. I målet har inte framkommit att marken skulle vara förorenad på sådant sätt att åtgärder behöver vidtas inom ramen för detta tillstånd, men frågan har heller inte närmare utretts i målet. Domstolen konstaterar att bestämmelserna som följer av industriemissionsdirektivet 2010/75/EU om statusrapport om föroreningsstatusen i mark och grundvatten, ännu inte måste tillämpas i detta mål, på grund av övergångsbestämmelserna till direktivet. Frågan är då öppen för tillsynsmyndigheten för fortsatt utredning, vilket bör anges i domslutet.

VÄXJÖ TINGSRÄTT

DOM

M 3209-12

Mark- och miljödomstolen

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 425)

Överklagande senast den 15 augusti 2013.

Jonny Boo

Bruno Bjärnberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Jonny Boo, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg samt de särskilda ledamöterna Pergöran Andersson och Anders Wetterling.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM

M 3209-12

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud. Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.